

B.10. Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami

B.10.1. Záujmy obrany štátu

Na území mesta Banská Bystrica sa podľa vyjadrenia Ministerstva obrany SR – Správy nehnuteľného majetku a výstavby Banská Bystrica¹ ako aj podľa osobnej konzultácie na SNMaV v súčasnosti nachádzajú viaceré účelové zariadenia Armády SR. Tieto zariadenia a areály boli vyznačené v grafickej časti PaR pre ÚPN mesta Banská Bystrica (výkres č. 3 - Priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia) ako funkčné plochy ASR, pokiaľ neboli zahrnuté pod inú funkciu (napr. Topografický ústav, ÚVS, ubytovne, športový areál a pod.).

Uvedené objekty a zariadenia v správe MO SR požadoval SNMaV Banská Bystrica pri návrhu ÚPN rešpektovať. V priebehu r. 2005-2006 boli niektoré areály a objekty v zmysle zák. č.172/2004 Z.z. prevedené darovacou zmluvou na mesto Banská Bystrica, čo je vyjadrené v ÚPN mesta v návrhu rozvoja funkčných plôch.

Ide najmä o zmenu bývalých kasární ASR v ČM V Kráľová na funkciu občianskeho vybavenia a ďalej o využitie bývalých výcvikových a účelových priestorov ASR v ČM VI Kremnička pre funkciu rekreácie a športu.

Nároky na nové plochy pre potreby MO SR a OS SR neboli pre návrhové obdobie ÚPN podľa vyššie uvedeného vyjadrenia na území mesta uplatňované.

ÚPN mesta Banská Bystrica v plnej miere rešpektuje záujmy obrany štátu v tom zmysle, že v priebehu návrhového obdobia ÚPN, t.j. do r. 2025, nenaruša a zachováva ostatné zariadenia ASR na území mesta.

B.10.2. Záujmy požiarnej ochrany

Na území mesta Banská Bystrica sídli Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici v spoločnej budove spolu s Okresným riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici. V tej istej lokalite (Komenského ul.) sa nachádza aj hasičská stanica typu IV. Umiestnenie všetkých spomenutých zariadení ÚPN mesta pre návrhové obdobie rešpektuje.

Zdrojom požiarnej vody je rozvodná sieť verejného vodovodu a toky pretekajúce územím mesta.

Rozvodná sieť verejného vodovodu však podľa údajov z Prieskumov a rozborov pre ÚPN mesta Banská Bystrica (marec, 2005) požiarnym účelom komplexne nevyhovuje. Z celkovej dĺžky 195.382 m rozvodnej siete v riešenom území mesta je 34.276 m s profilom menším ako DN 100, čo predstavuje 17,5 %. Podiel dĺžky potrubí s profilom menším ako DN 100 podľa tlakových pásiem: I. tlakové pásmo – 25,1 %, II. tlakové pásmo – 13,9 %, III. tlakové pásmo – 12,3 %, IV. tlakové pásmo 2,8 %, v V. tlakovom pásme nie sú potrubia s profilom menším ako DN 100.

Nepriaznivá situácia je najmä v tých častiach mesta, kde je podiel potrubí s profilom menším ako DN 100 nasledovný: Jakub – 100 %, Skubín – 73,6 %, Kostiviarska – 69,3 %, Uľanka – 67,0 %, Rakytovce – 47,3 % a Stará Sásová – 37,5 %.

Z hľadiska požiarnej ochrany vylepšuje ÚPN mesta Banská Bystrica ochranu obyvateľstva najmä v tom zmysle, že

- návrhom komunikačného systému ciest v riešenom území vytvára možnosť dopravnej obsluhy, a teda aj prístupu požiarnej techniky, do všetkých častí mesta,

¹ List č. SAMaV-64/2005_OdIVaOŽP zo dňa 10.1.2005

- návrhom rekonštrukcií rozvodnej siete verejného vodovodu vytvára predpoklady pre postupné vylepšenie vyššie spomenutých nepriaznivých pomerov v oblasti zdrojov požiarnej vody.

Pri zmene funkčného využívania územia je potrebné riešiť požiadavky vyplývajúce zo záujmov požiarnej ochrany v súlade s platnou legislatívou na úseku požiarnej ochrany².

Pri navrhovaní stavieb a zariadení je potrebné rešpektovať platné technické normy SR, ako aj špecifické pokyny a usmernenia

- Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici, ktoré prostredníctvom Oddelenia požiarnej prevencie riadi vo svojich územných obvodoch výkon štátnej správy (vykonáva štátny požiarly dozor, posudzuje dokumentáciu stavieb, ktorú si vyhradí z hľadiska osobitného hospodárskeho, spoločenského alebo kultúrneho významu, resp. dokumentáciu tuzemských technologických zariadení, ktorá ako celok nepodlieha posúdeniu zhody podľa osobitných predpisov, zúčastňuje sa na územných, stavebných a kolaudačných konaniach),
- Okresného riaditeľstva HaZZ v Banskej Bystrici, ktoré organizačne podlieha Krajskému riaditeľstvu HaZZ v Banskej Bystrici.

Plnenie požiadaviek vyššie uvedených legislatívnych dokumentov bude overované v rámci príslušných územných a stavebných konaní.

B.10.3. Záujmy ochrany pred povodňami

Zákon č. 7/2010 Z.z. z 2.12.2009 o ochrane pred povodňami s účinnosťou od 1.2.2010 preberá právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

Tento zákon ustanovuje :

- a) opatrenia na ochranu pred povodňami a povinnosti pri hodnotení a manažmente povodňových rizík s cieľom znížiť nepriaznivé dôsledky povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo a hospodársku činnosť,
- b) plánovanie, organizáciu a riadenie ochrany pred povodňami,
- c) povinnosti a práva orgánov štátnej správy, orgánov ochrany pred povodňami, vyšších územných celkov a obcí,
- d) povinnosti a práva právnických osôb, fyzických osôb – podnikateľov a fyzických osôb pri ochrane pred povodňami,
- e) zodpovednosť za porušenie povinností uložených týmto zákonom

Orgánmi ochrany pred povodňami v zmysle zákona sú :

- a) ministerstvo životného prostredia SR,
- b) krajské úrady životného prostredia,
- c) obvodné úrady životného prostredia
- d) ochranu pred povodňami riadia a zabezpečujú aj obce

Vláda, orgány ochrany pred povodňami a obce zriaďujú povodňové komisie ako svoj poradný a výkonný orgán : ústredná povodňová komisia, krajská povodňová komisia, obvodná povodňová komisia a povodňové komisie obcí.

Opatrenia na ochranu pred povodňami sa vykonávajú preventívne, v čase nebezpečenstva povodne a po povodni. Medzi preventívne opatrenia patrí aj vypracovanie a aktualizácie plánov manažmentu povodňového rizika vrátane predbežného hodnotenia povodňového rizika a vyhotovenie máp povodňového ohrozenia a povodňového rizika.

Mapa povodňového ohrozenia zobrazuje možnosti zaplavenia územia a orientačne zobrazuje rozsah povodne znázornený záplavovou čiarou, ktorou je priesečnica hladiny vody záplavy s terénom, hĺbku vody alebo hladinu vody, ak je potrebné aj rýchlosť prúdenia

² V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica Zákon č.314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarimi v znení neskorších predpisov.

vodného toku alebo príslušný prietok vody. Dokončenie máp povodňového ohrozenia zabezpečuje správca vodohospodársky významných vodných tokov v termíne do 22.12.2013 a ich aktualizáciu do 22.12.2019 a potom každých šesť rokov.

Správca vodohospodársky významných vodných tokov poskytuje mapy povodňového ohrozenia Ministerstvu vnútra SR a územne príslušnému obvodnému úradu v sídle kraja, vyššiemu územnému celku, obvodnému úradu a obci do troch mesiacov po ich vypracovaní, prehodnotení a aktualizácii. Obec zabezpečuje vyznačenie všetkých záplavových čiar zobrazených na mapách povodňového ohrozenia do územného plánu obce alebo územného plánu zóny.

Mapa povodňového rizika obsahuje údaje o potenciálne nepriaznivých dôsledkoch záplav spôsobených povodňami zobrazenými na mapách povodňového ohrozenia, ktorú správca vodohospodársky významných tokov zabezpečuje následne po mape povodňového ohrozenia.

Plány manažmentu povodňového rizika sa spracovávajú na základe máp povodňového ohrozenia a povodňového rizika. Vyhotovenie návrhov prvých plánov, ich prehodnocovanie a aktualizácie zabezpečuje MŽP SR prostredníctvom poverenej osoby a správcu vodohospodársky významných vodných tokov v spolupráci s orgánmi ochrany pred povodňami, orgánmi územného plánovania, ostatnými dotknutými orgánmi štátnej správy, správcami drobných vodných tokov a s vlastníkmi, nájomcami a správcami poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy. Obec spolupracuje na vypracovaní, prehodnocovaní a aktualizácii plánu manažmentu povodňového rizika so správcom vodohospodársky významných vodných tokoch a s poverenými osobami, najmä pri navrhovaní preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami v katastrálnom území obce, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšujú retenčnú schopnosť povodia alebo podporujú prirodzenú akumuláciu vody v lokalitách na to vhodných a ktoré znižujú maximálny prietok povodne, chránia územie obce pred zaplavením povrchovým odtokom, vodou z vodného toku alebo vnútornými vodami.

Obec koordinuje povoľovanie stavieb a určovanie regulatív priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v územnom pláne obce alebo v územnom pláne zóny s opatreniami na ochranu pred povodňami, ktoré sú uvedené v schválenom pláne manažmentu povodňového rizika.

Návrhy preventívnych protipovodňových opatrení podľa plánu manažmentu povodňového rizika sa považujú v územnoplánovacej dokumentácii za záväzný regulatív.

Povodňový plán je dokument organizačného a technického charakteru, ktorého obsah stanovuje MŽP SR a obsahuje povodňový plán zabezpečovacích prác a povodňový plán záchranných prác.

Cez intravilán mesta Banská Bystrica preteká vodohospodársky významný vodný tok Hron a jeho pravostranné prítoky: Bystrica, Selčiansky potok (vodohospodársky významné toky), Rudlovský potok, Laskomer, Tajovský potok, Radvanský potok (Udurná), Malachovský potok, Kremnička, Rakytovský potok, Vlkanovský potok.

Napriek realizovaným úpravám tokov patrí Banská Bystrica medzi mestá s najhoršou protipovodňovou ochranou na Slovensku.

Súčasnú situáciu povodňového ohrozenia mesta prietokmi vody v Hrone predstavuje „Mapa povodňového ohrozenia mesta Banská Bystrica, Hron v úseku rkm 170,400 – 181,450“³. Záplavové čiary (rozsah zaplavenia) sú podľa mapy zakreslené v grafickej časti ÚPN mesta v mierke 1: 10.000 (výkres č. 5a: Verejné technické vybavenie – Vodné hospodárstvo a výkres č.7c - Regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia - Limity územia).

Zabezpečenie protipovodňovej ochrany mesta predstavuje úpravu Hrona minimálne na prehodnotený prietok $Q_{100} = 585 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

³ SVP, š.p. - OZ Banská Bystrica a DHI Slovakia, s.r.o., 2009

Povodňové ohrozenie z ostatných tokov:

- Selčiansky potok v neupravenej časti toku,
- Rudlovský potok neupravený úsek a krytý profil toku s nedostatočnou kapacitou,
- Bystrica v úseku ústie – rkm 1,46,
- Tajovský potok v neupravených úsekoch toku,
- Uduená, neupravený úsek v hornej časti toku,
- Malachovský potok v neupravených úsekoch toku,
- MK 054, nevyhovujúca úprava toku a málokapacitné premostenia a rúrové priepusty,
- prekládka nepomenovaného drobného toku od Baumaxu, spätné vzdutie z Hrona cez hrádzový priepust,
- Rakytovský potok, neupravený úsek toku,
- potok č. 048, neupravený úsek toku nad intravilánom v ČM X Rakytovce, upravený krytý a otvorený úsek toku.

Z hľadiska ochrany územia intravilánu mesta pred záplavami boli nebezpečné vyústenia kanalizačných odľahčení do Hrona, Rudlovského potoka, Bystrice a Uduenej, cez ktoré sa pri vysokej hladine v tokoch spätné dostáva voda z tokov do zastavaného územia.

V rámci stavby „Banská Bystrica – sústava na likvidáciu odpadových vôd“ boli na všetkých prítokových zberačoch do kmeňovej stoky A vybudované nové a rekonštruované pôvodné odľahčovacie komory. Pred vyústením do Hrona sú na odľahčovacích stokách umiestnené šachty so spätnou klapkou.

ÚPN mesta Banská Bystrica z hľadiska zabezpečenia protipovodňovej ochrany

- rešpektuje stavby :
 - Banská Bystrica – Iliáš, protipovodňové opatrenia na Hrone,
 - Banská Bystrica – Uľanka, úprava potoka Bystrica,
 - Banská Bystrica, Iliáš – Radvaň, protipovodňové opatrenia na Hrone, rkm 172,000 – 173,564,
 - Banská Bystrica – Kostiviarska, úprava potoka Bystrica,
 - Banská Bystrica – Šalková, rekonštrukcia ochrannej hrádze Hrona,
 - Banská Bystrica – Rakytovce, úprava Rakytovského potoka
- navrhuje :
 - Banská Bystrica - Uľanka, odvodnenie intravilánu miestnej časti,
 - Banská Bystrica – Rudlová, úprava Rudlovského potoka,
 - Banská Bystrica – Kráľová, Kremnička, úprava drobného toku MK 054
 - realizáciu stavieb na prítokoch Hrona, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia, zvyšujú retenčnú schopnosť povodia alebo podporujú prirodzenú akumuláciu vody, znižujú maximálny prietok povodne (nešpecifikované hradenie strží a zasakovacie rigoly, malé vodné nádrže : Laskomer, Uduená 1,2,3, Kremnička, Rakytovský potok (mimo územia mesta Banská Bystrica), Stráž na drobnom toku č. 051 (územná rezerva), poldre: Oremburská na potoku Uduená, Grunty na ľavom brehu Sásovského potoka (územná rezerva), nešpecifikované pôdoochranné opatrenia na poľnohospodárskej a lesnej pôde, nešpecifikované úpravy drobných občasných tokov),
 - realizáciu stavieb, ktoré zabezpečia plynulý odtok vody z povodia (nešpecifikované rekonštrukcie kapacitne nevyhovujúcich priepustov, premostení a krytých profilov recipientov vôd z povrchového odtoku),
 - realizáciu stavieb, ktoré akumulujú vody z povrchového odtoku z územia mimo povodia verejnej kanalizácie mesta (malé vodné nádrže Havranské, Moskovská).

ÚPN mesta Banská Bystrica rešpektuje skutočnosť, že Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. Žilina sa po dôkladnom zvážení na základe hodnôt ekonomických ukazovateľov v rámci analýzy nákladov a prínosov, ktoré nedosiahli minimálne stanovené limity a na základe stavu

majetkovoprávneho vysporiadania vzhľadom na nesúhlas vlastníkov pozemkov dotknutých stavbou s odpredajom príslušných výmer parciel čo nadväzne znemožní prípravu projektu tak, aby bol projekt zrealizovaný v rámci programového obdobia 2007-2013, rozhodol ukončiť prípravu veľkého projektu „Banská Bystrica – ochrana intravilánu pred povodňami“. Túto skutočnosť dal na vedomie MŽP SR, Sekcia environmentálnych programov a projektov listom č. 1165/2010 z 8.2.2010 a v nadväznosti na uvedené požiadal MŽP SR o vyradenie predmetného projektu z indikatívneho zoznamu veľkých projektov s celkovým nákladom nad 25 mil. EUR v rámci Operačného programu Životné prostredie v programovom období 2007- 2013.

ÚPN mesta berie na vedomie zastavenie prác na projekte, ale zdôrazňuje potrebu riešenia ochrany intravilánu mesta pred povodňami a uvažuje s jej realizáciou. S realizáciou projektu protipovodňového tunela pod Urpínom s príslušnými zariadeniami preto uvažuje v návrhovom období po roku 2013.

Návrh riešenia ochrany intravilánu pred povodňami je zakreslený v grafickej časti ÚPN mesta v mierke 1:10 000 (výkres č. 5a: Verejné technické vybavenie – Vodné hospodárstvo).

Navrhované stavby a opatrenia sú špecifikované ako verejnoprospešné stavby a sú uvedené v príslušnej kapitole v Závaznej časti ÚPN.

Regulatívy súvisiace s ochranou územia pred povodňami a rozvojom územia sú súčasťou príslušnej kapitoly v Závaznej časti ÚPN.